

W e h n e r T i b o r

A határtalannal határos

Közép-Európa súlyos történelmi örökségének, abszurdításba hajló XX. századi megosztottságának következményeként kell újra meg újra szembenéznünk a különös fogalomértelmezés kényszerével: a magyar művészet és a magyarországi művészet kifejezéseinek eltérő tartalmával és jelentésével. A magyar művészet-fogalom egy tág, egy nagy múltú nemzethez kapcsolódó művészetet, művészeti örökséget jelöl, míg a magyarországi művészet-meghatározás e nemzetnek a történelmi korszakok változásaival változó, más és más térbeli kiterjedésű, radikálisan átrajzolt, máshol és máshol húzódo határokkal körülvevett földrajzi régiójára utal. A magyarországi művészet aspektusait vizsgálva határozható meg a mindenkori országhatárokon túl is jelenvaló magyar művészet, amelyet a XX. században, az első világháborút lezáró trianoni békeszerződés óta pontosító meghatározásokkal jelöltek: létezik a felvidéki, a délvidéki, az erdélyi, a kárpátaljai stb. ma már egy

évszázada más országok fennhatósága alá tartozó magyar művészet is. De természetesen pl. a felvidéki is összefoglaló (és összemosó) jellegű – többek között magába foglalja az egymástól meglehetősen távoli Pozsonyt és Kassát is –, amiként a délvidéki megjelölés is több elemből szerveződő, manapság már több országot érintő művészeti jelenség. És egyik sem változatlan és egyik sem állandó, hiszen hatalmas átalakulások, gyökeres változások, átmenetekkel jellemezhető állapot-fázisok színterei voltak ezek a régiók – és így folytonosan változó volt művészetük is – a XX. századi történelmi fordulatok következtében, amelyek sorában a közelmúlt, az 1989–90-es esztendő, illetve az 1990-es évek változásai voltak determinánsok. Ekkor egyes égtájak vonzaskörzetében egyre átjárhatóbbá váltak a határok, és valóban határtalanná vált, egyre inkább (újra) összekapcsolódott egy-egy, korábban egymástól elszigetelt térség.

Tarkó János / Éjszakai játékok

Mazán Anikó / Tér-Idő-Emlék

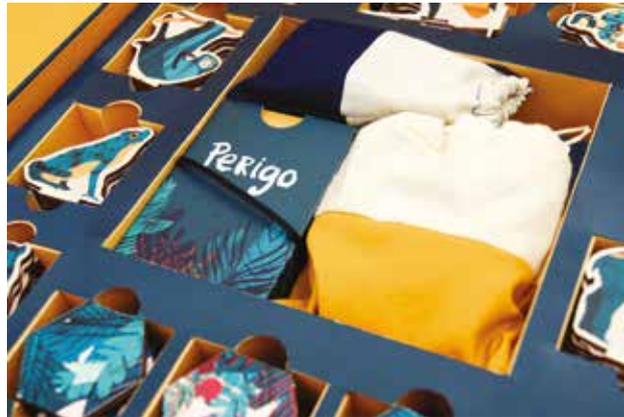

Szunyog Júlia / Erdőszellemek

A magyarországi és a határokon túli magyar művészet közötti szorosabb művészeti kapcsolatok kialakulásának, s a határok általi befolyásának átforgatódjása mellett nem feledkezhetünk meg az információk és a nemzetközi művészeti kommunikáció terén, a globalizációs szférákban lezajló forradalmi megújulásról sem. Minden tényezőt mérlegelni igyekező azonban továbbra is elmondható, hogy a hivatalosan meghúzott, és számos területen már csak jelképes határokon túl is a magyarországi művészettel eleven kapcsolatokat fenntartó művészi létezőmód és művészeti gyakorlat a jellemző – a kapcsolatok ugyanúgy gyökereznek a nemzettudatban, mint a tanulmányok helyszínének és formáinak megválasztásában, vagy a mesterek megismerésében –, s emellett elhanyagolhatatlan tényező az adott ország történelmi-társadalmi meghatározottsága, sajátosságai, körülményei és atmoszférája is. Ebben a sajátosságos helyzetben élő és dolgozó, most pályára lépő, munkásságuk, illetve életművük kibontakozó korszakában tevékenykedő – húszas-harmincas éveiket jelenünkben megélő – fiatal felvidéki és délvidéki művészek közül most tizenkét-tizenkét alkotó mutatja be műveit a *Határtalan képzőművészet* című vándorkiállítás-kollekcióban. Úgy is fogalmazhatunk – magyarországi nézőpontból ítélve –, hogy az északi és a déli határon túli magyar képzőművészet legújabb nemzedékének bemutatkozását üdvözölhetjük

most e közép-európai színtér öt városában. (Csak eljátszunk a gondolattal: milyen érdekes és izgalmas lehetne egy keleti-nyugati metszet: például a kárpátaljai és a burgenlandi magyar művész-csapat párosításának alkotás-együttese.)

A globalizáció által egyre inkább árnyalt művészetben és művészeti közállapotok között valószínűleg már hiába keresnénk – ha keresnénk – a genius locit, a hely szellemét, a couleur locale, a helyi színeket és hangulatokat, de még a korábban oly érzéketlenül és szemléletesen meg-megjelenő nemzeti sajátosságokat is. (Ha az alkotók nevének feltüntetése, és az információkat is hordozó műalkotás-címek feltüntetése nélkül állítanánk ki ezt a kollekciót, akkor minden bizonnyal lehetetlen feladatra vállalkozna az, aki meg szeretné határozni, hogy melyik mű a felvidéki és melyik a délvidéki: azon túl, hogy európai művészet, következtetéseiben nem nagyon jutna messzebbre.) Általánosan érvényes lehet az a vélekedésünk, hogy roppant friss, megannyi, a tradicionális örökség és a modern művészeti áramlatok által megérintett művészeti szándék,

Török Bianka / Perigo társasjáték

törekvés, szemléletmód és attitűd jelenik meg ebben a műegyüttesben, amelynek alkotásai között az anyaghasználatban, a technikában, a művek megjelenítésében – műfajában, műformájában – inkább az újító szellemiségű, rendhagyó, az egyéni alkotói karakterek kialakuló-megszilárduló jegyeit erőteljesen hordozó munkák az uralkodók. Változatos, sokszínű, tematikailag – ha megjelölhetők

M. Kiss Márti / Szinlelés

egyáltalán még pontosan a témák és az azokkal összefüggő tartalmi-szimbolizációs vonzatok és vetületek – sok irányba futó tendenciát felvillantó ez a hagyományos és formabontó táblaképekből, szokatlanul tárgyiasult kompozíciókból, hagyományos és meglepő térszemlélettel megvalósított plasztikákból, illetve szobor-tárgyakból szerveződő jelenkori műcsoport. A gazdag összképben azonos súllyal és azonos jelentőséggel jelenik meg a konkrét és az elvont, a természetelvű és az absztrakt, az expresszív, gesztus-jellegű képrögzítés, a szürreális látomás, a tasisztikus festőiséggel tolmácsoló kifejezés, a groteszk hangvételi kritikus művészi kérdésfelvetés, a kollázs-munka és az objet trouvé, a minimalista dekorativitás, a neodadaista megdöbbentés, a posztmodern idézet és a konceptuális szembeállítás.

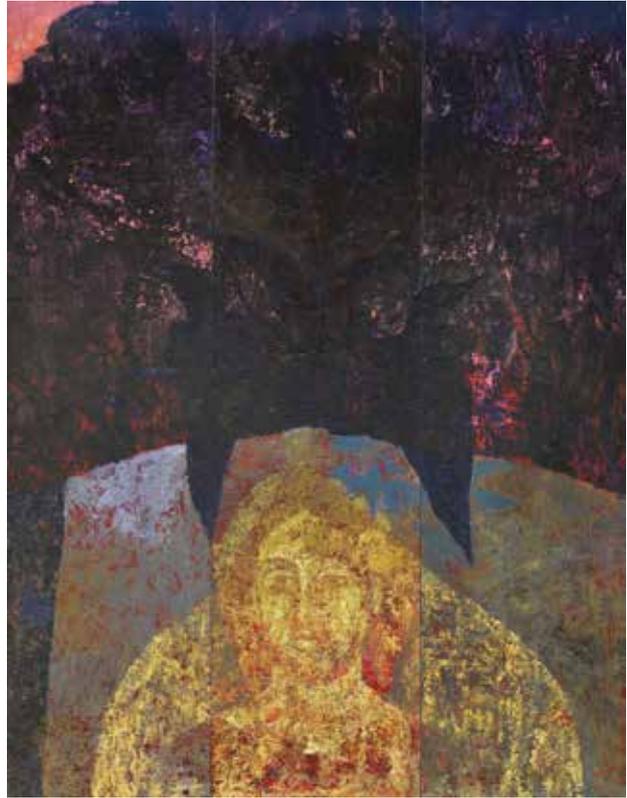
Pesti Emma / Izland II.

Acsaji Györgyi / Alom 1.

Éliás Ádám / *Ló nélkül*

Nagy Judit / *Mélyből*

Tarcsi Ádám / *SP 3.0*

Művészi kérdések és válaszok, párbeszéd-kezdemenyezések, kételyek és biztos kijelentések záporoznak a befogadó elé és felé: mintha egy felbolydult, kaotikus, látszatszerűségekben villódzó világ művészeti tükörcserepeinek összeillesztésre

váró halmaza állna előttünk. A feltételes mód használata azonban indokolatlan: egy felbolydult, kaotikus, látszatszerűségekben villódzó világ művészeti tükörcserepeinek összeillesztésre váró halmaza áll előttünk.